

Gemeente Hellendoorn

Nota

Voor burgemeester en wethouders

Nummer: 16INT02743

Datum vergadering:

Nota openbaar:

11 OKT. 2016

► **Onderwerp: Stand van zaken tegenprestatie Participatiewet**

Advies:

1. Nota voor kennisgeving aannemen.
2. Nota ter kennisname brengen van de leden van de commissie Samenlevingszaken.
3. Nota ter kennisname brengen van het Cliëntenplatform Werk en Inkomen.
4. De actiepunten meenemen bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma Participatiewet 2017.

Besluit B en W: *Conform advies*

Korte samenvatting:

Met ingang van 1 januari 2015 zijn gemeenten verplicht om uitvoering te geven aan de tegenprestatie. Met behulp van een beleidsnotitie en een verordening zijn hiervoor de kaders geschetst. In 2015 is er een analyse van het cliëntenbestand uitgevoerd. Hieruit blijkt dat ongeveer 2/3 van de cliënten onbetaald dan wel vrijwilligerswerk doet. Aan de hand van het groeipotentieel van cliënten zal de komende periode worden bekeken hoeveel er nog een stap kunnen maken naar vrijwilligerswerk. Daarnaast dient te worden gescreend of het vrijwilligerswerk dat wordt gedaan voldoet aan de omschrijving in de verordening/beleidsnotitie over tegenprestatie. De uitvoering hiervan zal worden meegenomen bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma Participatiewet voor 2017. Met de vrijwilligerscentrale gemeente Hellendoorn/stichting De Welle zullen concrete(re) afspraken worden gemaakt over het samenspel met de consultants in het doorverwijzen van cliënten in het kader van de tegenprestatie.

Aanleiding:

Met ingang van 1 januari 2015 zijn gemeenten verplicht om uitvoering te geven aan de tegenprestatie. Hiertoe is op 28 oktober 2014 door uw college een beleidsnotitie vastgesteld. Vervolgens heeft de gemeenteraad op 13 januari 2015 de 'Verordening tegenprestatie Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Hellendoorn 2015' vastgesteld. In deze verordening is bepaald dat er om de twee jaar een verslag wordt gedaan waarin het beleid wordt geëvalueerd.

Relevante eerdere besluiten:

- College 28 oktober 2014: vaststellen beleidsnotitie tegenprestatie.
- Raad 13 januari 2015: vaststellen verordening tegenprestatie Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Hellendoorn 2015.

Doelstelling:

Informerend over de stand van zaken van de wettelijke tegenprestatie op basis van de Participatiewet.

Oplossing:

Tegenprestatie wordt in artikel 9, lid 1C van de Participatiewet omschreven als:

“het naar vermogen verrichten van door het college opgedragen onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden die worden verricht naast of in aanvulling op reguliere arbeid en die niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt”.

Dit is uitgewerkt in de “beleidsnotitie Tegenprestatie Hellendoorn, iedereen doet mee, naar vermogen” (14INT04844), zoals die in oktober 2014 door uw college is vastgesteld. Het vinden van regulier werk staat voorop, maar zolang dat niet lukt, kan van mensen met een uitkering een tegenprestatie gevraagd worden. Het doel van deze tegenprestatie is dat iemand maatschappelijk nuttige activiteiten verricht. Er is een verschil tussen vrijwilligerswerk en een tegenprestatie. Beide zijn onbetaald, maar vrijwilligerswerk wordt volledig vrijwillig (onverplicht) gedaan voor anderen of de samenleving. Een tegenprestatie kan ook worden opgelegd. Werkzaamheden die al worden verricht als vrijwilligerswerk, kunnen ook worden gedaan in het kader van de tegenprestatie.

Een tegenprestatie moet voldoen aan de volgende criteria:

- Het is onbetaald werk.
- De werkzaamheden zijn additioneel en er is geen sprake van verdringing van de arbeidsmarkt.
- Een tegenprestatie is géén re-integratie.
- Het moet worden afgestemd op de capaciteiten en mogelijkheden van de persoon.
- Als tegenprestatie wordt aangemerkt een activiteit gedurende minimaal twee uur per week gedurende een periode van maximaal zes maanden.

In de verordening is opgenomen dat er om de twee jaar een verslag wordt opgemaakt. We zijn nu ruim halverwege deze termijn en deze nota heeft ten doel u tussentijds te informeren over de voortgang.

Uw college heeft voor wat betreft de implementatie van de tegenprestatie gekozen voor een stimulerende en faciliterende aanpak. Dit betekent dat met alle uitkeringsgerechtigden, waarvoor re-integratie naar werk (nog) een brug te ver is, in gesprek moet worden gegaan over de invulling van vrijwilligerswerk. Er is sprake van een groeimodel, waarbij primair wordt ingestoken op het stimuleren van vrijwilligerswerk. Dit wordt gefaciliteerd door de inzet van de vrijwilligersvacaturebank gemeente Hellendoorn bij stichting De Welle.

De keuze voor deze aanpak betekent niet dat het vrijblijvend is. De cliënt krijgt zelf de ruimte om met voorstellen te komen over de invulling van de tegenprestatie. Dit kan bestaand vrijwilligerswerk zijn, maar er wordt ook rekening mee gehouden wanneer iemand mantelzorg verleent. Als de cliënt de geboden ruimte niet benut en niets onderneemt, kan een tegenprestatie worden opgelegd!

Het vertrekpunt voor het instrument tegenprestatie zijn eerste instantie uitkeringsgerechtigden op de treden 1, 2 en 3 van de participatieladder.¹ Dit zijn over het algemeen cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Bij cliënten op treden 4 en 5 ligt de focus meer op re-integratie.

Voor de uitvoering van de tegenprestatie zijn in de uitvoeringsprogramma's Participatiewet 2015 en 2016 maar summiere middelen opgenomen. Voor 2015 is een bedrag ad € 5.000,- en in 2016 € 2.000,- aan organisatiekosten opgenomen. Als uitgangspunt geldt namelijk dat een en ander binnen de bestaande formatie en middelen wordt opgepakt.

Wel is er - conform het uitvoeringsprogramma 2015 - in het najaar van 2015 een analyse van het cliëntenbestand uitgevoerd. Via deze analyse is in beeld gebracht waar cliënten staan op de participatieladder. Maar wat nog belangrijker is: ook is in beeld gebracht welke ontwikkelmogelijkheden een cliënt heeft. Uit de analyse van

¹ Niveaus van participatie

- niveau 6: betaald werk
- niveau 5: betaald werk met ondersteuning
- niveau 4: onbetaald werk
- niveau 3: deelname aan georganiseerde activiteiten (cursus, vereniging)
- niveau 2: sociale contacten buitenshuis
- niveau 1: geïsoleerd

het totale cliëntenbestand blijkt dat 67% van de mensen onbetaald - of vrijwilligerswerk doet. Dit is een mooie score. Dit zijn cliënten die zijn ingedeeld in de treden 4 en 5 van de ladder.

Ook is een inschatting gemaakt van het potentieel om een stap te maken naar een volgende trede:

Bij trede 1 wordt van 13 van de 52 cliënten ingeschat dat ze groeipotentieel hebben. Trede 2 betreft het 48 van de 90 cliënten en bij trede 3 46 van de 71 cliënten. Oftewel, van het totale bestand zou ongeveer 1/5 deel nog een stap kunnen zetten, maar niet meteen naar vrijwilligerswerk. Hiervoor kan arbeidsactivering worden ingezet en/of trajecten zoals 'Sport en 't Werkt', 'Taaltraining voor anderstaligen' en 'Talent Herkend'. Daarnaast vindt er momenteel overleg plaats met een aantal organisaties (IVN, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten) over een (re-integratie)project op de Sallandse Heuvelrug, 'het project Buiten'.

Bij het opstellen van de beleidsnotitie tegenprestatie zijn een aantal organisaties betrokken, zoals de Stichting Vrijwillige Thuiszorg Overijssel, het Hulpfonds, Philadelphia, Dorcas, Wereldwinkel en de Voedselbank. De samenwerking met vertegenwoordigers van deze organisaties vindt hoofdzakelijk plaats via de vrijwilligersvacaturebank. Onderzocht zal worden of dit beter kan worden gestructureerd (**actiepunt 1**). De insteek is om de werkwijze nadrukkelijker vast te leggen in de prestatie-afspraken in het kader van de jaarlijkse subsidiëring van stichting De Welle (**actiepunt 2**). Voor zover dit nog niet gebeurd zullen consulenten cliënten doorverwijzen naar de vrijwilligerscentrale om daar samen op zoek te gaan naar een geschikte werkplek voor het uitvoeren van de tegenprestatie (**actiepunt 3**). Als iemand wordt doorverwezen is het wenselijk dat er afspraken worden gemaakt om de voortgang te bewaken. Het is niet altijd wenselijk dat cliënten zelf contact zoeken met een vereniging of organisatie, maar dat dit via de vrijwilligerscentrale loopt om er voor te zorgen dat er een goede match plaats kan vinden. De vrijwilligerscentrale c.q. stichting de Welle en de consulenten vormen samen de spil om er voor te zorgen dat cliënten de weg weten te vinden naar de vrijwilligerscentrale om aan de tegenprestatie invulling te kunnen geven.

Omdat de indeling op basis van de participatieladder geen statisch gegeven is, dient regelmatig, bij voorkeur elk halfjaar, het cliëntenbestand te worden gescreend om de trede en de groeitrede (dat is de trede die binnen een jaar haalbaar is) te actualiseren (**actiepunt 4**). Dit als onderdeel van een totaalaanpak, niet alleen gericht op tegenprestatie maar ook op re-integratie. Daarbij wordt bijvoorbeeld gekeken naar de mogelijkheden die iemand op dat moment heeft, welke ondersteuning passend is en wat de verwachting is voor wat betreft participatie en/of re-integratie in het komende jaar. Het up-to-date houden van de cliëntgegevens is een van de voorwaarden voor een succesvol re-integratiebeleid.

Geconstateerd kan worden dat een groot deel van de cliënten in de bijstand vrijwilligerswerk doet, maar niet bekend is of dat ook in een omvang is die voldoet aan de tegenprestatie. Dit dient beter in beeld te worden gebracht door de consulenten. Daarnaast dienen consulenten met cliënten waarvan op dit moment bekend is dat zij geen vrijwilligerswerk doen of op enigerlei wijze een traject volgen in gesprek te gaan om de mogelijkheden te verkennen om een tegenprestatie te leveren, zoals verwoord in de beleidsnotitie (**actiepunt 5**).

Effecten:

Door middel van deze tussenrapportage wordt in beeld gebracht hoe de stand van zaken is met betrekking tot de tegenprestatie.

Planning:

- Deze nota zal ter kennisname worden gebracht van de leden van de commissie Samenlevingszaken en het cliëntenplatform Werk en Inkomen.
- De actiepunten verder uitwerken ten behoeve van het uitvoeringsprogramma Participatiewet 2017.
- De in de verordening beschreven tweejaarlijkse evaluatie van het beleid zal in 2017 worden meegenomen in de evaluatie zoals die voor volgend jaar op het programma staat voor het gehele sociale domein.

Financiële consequenties:

Voor de uitvoering van de tegenprestatie zijn geen gelden ontvangen. Via het uitvoeringsprogramma Participatiewet wordt jaarlijks een klein bedrag gereserveerd voor organisatiekosten.

Personele consequenties:

De uitvoering van de tegenprestatie moet plaatsvinden binnen de bestaande budgetten en zoveel mogelijk via bestaande structuren en organisaties.

Juridische consequenties:

--

Informatisering / Automatisering:

--

Burger- en overheidsparticipatie:

--

Communicatie:

--

Overige consequenties:

--